

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **V. Z.**, zastoupeného JUDr. Vladimírem Nedvědem, advokátem AK Kladno, Dubská 398, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. 1. 2003, č. j. 43 Ca 111/2002 – 18,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á.**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í:

Napadeným rozsudkem Krajský soud v Praze (dále jen „krajský soud“) zamítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2001 č. xxx, kterým uložila žalobci podle ustanovení § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. povinnost vrátit přeplatek na starobním důchodu v částce 68 725,- Kč. V rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobci byl vyplácen starobní důchod a nebyly při tom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění na výplatu tohoto důchodu. S rozhodnutím žalované nesouhlasil žalobce a domáhal se jeho zrušení s odůvodněním, že mu nevznikla povinnost vyplacený starobní důchod žalované vrátit. Krajský soud po provedeném dokazování zejména obsahem dávkového spisu žalobce vedeného žalovanou dospěl k závěru, že žaloba žalobce není důvodná. Povinnost žalobce vrátit vyplacené částky starobního důchodu posoudil podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v souvislosti s § 37 zák. č. 155/1995 Sb. Dospěl pak k závěru, že jde o zvláštní úpravu nároku plátce důchodu na vrácení částek starobního důchodu vyplacených

při výkonu výdělečné činnosti. Jde podle něj o objektivní odpovědnost příjemce dávky starobního důchodu bez ohledu na zavinění, tedy bez ohledu na to, z jakéhokoliv důvodu byla dávka vyplacena neprávem, bez ohledu na splnění oznamovací povinnosti poživatele důvodu, případně organizace vykonávající úkony při provádění důchodového pojištění, v tomto případě Okresní správy sociálního zabezpečení v Kladně. Jde o odpovědnost za výsledek a týká se případu souběhu starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti a k námitkám žalobce, že celou záležitost nezavinil a nezpůsobil, že jednal v dobré víře v řádné plnění úkolů organizace zabezpečující úkony jeho důchodového pojištění nebylo možné přihlídnout.

V kasační stížnosti žalobce uplatnil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002Sb., které podrobně rozvedl s tím, že jako osobě samostatně výdělečně činné plnila vůči němu úkony při provádění důchodového pojištění v souladu s § 36 písm. e) zákona č. 582/1991 Sb. Okresní správa sociálního zabezpečení v Kladně a tato prokazatelně a jednoznačně pochybila při plnění svých povinností a výhradně jejím objektivním zaviněním mu byl důchod vyplácen a tak došlo k přeplatku. Sám důchod pobíral v dobré víře a přesvědčení, že okresní správa sociálního zabezpečení nemůže vzhledem k profesionalitě zaměstnanců učinit pochybení. Sám plnil veškeré povinnosti související s důchodovým řízením. Zaměstnankyni okresní správy sociálního zabezpečení, která veškeré doklady zpracovávala, muselo být zřejmé od počátku, že jeho vyměřovací základ minimálně překračuje dvojnásobek tehdy platného životního minima tj. o 309,- Kč. S výší životního minima ho tato zaměstnankyně nikdy neseznámila a neseznámila ho ani se způsobem výpočtu důchodu a se zásadami, na kterých mu důchod může být vyplácen. S těmito jeho námitkami se krajský soud v napadeném rozsudku nevypořádal. Především se však nevyrovnal s odpovědností OSSZ Kladno jako organizace plnící pro něj úkony související s důchodovým pojištěním zejména s § 118b a § 118c zákona č. 582/1991 Sb. a s tím, že jedna složka správního orgánu pro něj plnila úkony „zaměstnavatele“ a její druhá složka rozhodla o vrácení přeplatku na důchodu, který vznikl objektivním zaviněním první organizační složky tohoto orgánu. Krajský soud se nevypořádal ani s jeho tvrzením, že listinu „Hlášení o nesplnění podmínky“ podepsal s ohledem na odůvodnění zaměstnankyně OSSZ Kladno, že jde o stejné chyby, které tato správa způsobila. Krajský soud se účelově ve svém rozsudku vůbec nezabývá průběhem jednání, při kterém mu mimo jiné zástupkyně žalované nebyla schopna prokázat jediné tvrzení např. ani jednu z jeho námitek uplatněných jak v „Návrhu na přezkoumání rozhodnutí“ tak i při vlastním jednání a celou věc nesprávně z hlediska právního posuzuje. Žalobce je tedy nadále přesvědčen, že není dána jeho objektivní odpovědnost za způsobený přeplatek a o tom, že tato objektivní odpovědnost je výhradně na straně žalované. Kasační stížností se domáhal zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku touto kasační stížností napadeného rozsudku.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření ke kasační stížnosti navrhla její zamítnutí, neboť není důvodná.

Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti ve smyslu ust. § 109 odst. 3 věty před středníkem zákona č. 150/2002 Sb., proto napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal z hlediska důvodů v kasační stížnosti žalobcem uplatněných. Kasační stížnost žalobce poté shledal nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud vychází především z toho, že žalobcem nebyly zpochybněny skutkové okolnosti z nichž krajský soud ve svém rozsudku vycházel. Podstatou kasační stížnosti je,

zda odpovědnost žalobce za přeplatek na starobním důchodu za dobu od 12. 3. 1999 do 31. 1. 2000 ve výši 68 725,- Kč je objektivní či nikoliv. Jak žalovaná, jako správní orgán, v rozhodnutí ze dne 19. 10. 2001, tak i krajský soud v napadeném rozsudku vycházejí z objektivní odpovědnosti žalobce vyplývající z ust. § 118a odst. 2 zák. č. 582/1991 Sb. a § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. v jeho znění do 31. 12. 2003. Protože se žalobce narodil dne 12. 9. 1938 a nárok na starobní důchod podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb. mu vznikl od 12. 3. 1999 a žalobce, podle žádosti o starobní důchod založené v dávkovém spisu, od tohoto dne o starobní důchod požádal a žalovaná mu starobní důchod od tohoto dne přiznala, postupovaly při otázce posuzování odpovědnosti za vrácení přeplatku starobního důchodu jak správní orgán – žalovaná tak i krajský soud podle správných ustanovení zákonů. Žalobce nebyl starší 65 roků, a proto mu v období dvou let po vzniku nároku na starobní důchod, pokud vykonával jako poživatel starobního důchodu samostatnou výdělečnou činnost výplata nenáležela a to v těch kalendářních měsících, ve kterých byl povinen platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění z měsíčního vyměřovacího základu, který byl vyšší než dvojnásobek částky životního minima platné pro jednotlivce, který byl poživatel starobního důchodu. Ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. účinné v době vydání rozhodnutí správního orgánu stanovilo, že „výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29, nenáleží...“, v případech v tomto ustanovení dále uvedených z nichž se na žalobce vztahuje písm. b) krajským soudem již citovaného ustanovení. Odpovědnost příjemců dávek důchodového pojištění a organizací upravuje zákon č. 582/1991 Sb. Ten v § 118a odst. 2 stanoví, že byl-li občanu vyplácen starobní důchod a nebyly při tom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátcе důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely. Toto ustanovení v souvislosti s ustanovením § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. v jeho znění do 31. 12. 2003 zakládá objektivní odpovědnost příjemce dávky starobního důchodu jemuž byl vyplácen a pro něž nebyly splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu vrátit ty vyplacené částky starobního důchodu, které nenáležely. Vznik povinnosti k úhradě přeplatku je zde tedy spojen s hmotněprávní úpravou. Záměrem hmotněprávní úpravy bylo zabránit souběhu výplat starobního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti bez ohledu na subjektivní stránku věci a tedy bez ohledu na zavinění. Odpovědnost je proto v těchto případech konstruována jako odpovědnost objektivní. Procesní norma (§ 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.) nezná ani žádné liberační důvody, které by mohly být případnou příčinou zproštění této objektivní právní odpovědnosti. Změnou § 37 zákona č. 155/1995 Sb. zákonem č. 425/2003 Sb. účinnou od 1. 1. 2004 nedošlo ke změně posouzení odpovědnosti žalobce za přeplatek na starobním důchodu vzhledem k přechodným ustanovením k části první zákona č. 425/2003 Sb., protože podle jejich bodu 2. o nárocích na důchody, které vznikly před 1. 1. 2004 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodu za dobu před 1. 1. 2004, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle předpisů účinných před tímto dnem. Protože zákon č. 582/1991 Sb. v ust. 118a odst. 2 obsahuje speciální úpravu odpovědnosti za přeplatek na starobním důchodu ve spojení s § 37 zákona č. 155/1995 Sb. v jeho znění do 31. 12. 2003, je v daném případě nutno postupovat podle tohoto ustanovení, nikoliv podle ust. § 118b případně § 118c zákona č. 582/1991 Sb. Použití těchto ustanovení by navíc bylo možné jen v těch případech, kde je odpovědnost za zavinění nikoliv tam, kde je odpovědnost objektivní.

Z důvodů v tomto rozsudku uvedených Nejvyšší správní soud kasační stížnost žalobce podle ust. § 110 odst. 1 zák. č. 150/2002 Sb. jako nedůvodnou zamítl.

Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, protože ve věci měla úspěch žalovaná, přiznání nákladů jí však brání ust. § 60 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., poněvadž by šlo o přiznání náhrady nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění což citované ustanovení vylučuje. Žalobce ve věci neměl úspěch a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. 1. 2004

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu